

VOORSTEL AAN DE RAAD: Raadsvergadering d.d. 8 september 2026

NR.: RI-26-01145

Onderwerp: Beleidsplan, uitvoerend kader Toezien, toezicht & handhaving Wmo en Jeugdwet Noord- en Midden-Limburg		Agendapunt	16.
		Raadsvoorstel- nummer	2026-49
Voorstel: 1. Het beleidsplan 'Toezien, toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet Midden-Limburg 2026-2033' vast te stellen; 2. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nederweert en de bijbehorende antwoordbrief vast te stellen; Burgemeester en wethouders van Nederweert, De secretaris, De burgemeester, drs. J.C.T. (Johan) Bakens B.M.T.J. (Birgit) Op de Laak			
Portefeuillehouder(s)	: Wethouder Weekers Niet van toepassing	Team Auteur	: Samenleving Sociaal : M. Croonen
Datum	: 30 juni 2026		
Bijlage(n)	: Bijlagen		

Voorstel

1. Het beleidsplan 'Toezien, toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet Midden-Limburg 2026-2033' vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nederweert en de bijbehorende antwoordbrief vast te stellen;

Inleiding

Gemeenten zijn op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) en de Jeugdwet verantwoordelijk voor het bieden van passende ondersteuning en jeugdhulp aan hun inwoners. Daarbij dragen zij zorg voor de kwaliteit, continuïteit en rechtmatige inzet van middelen. Gemeenten houden toezicht op de naleving en rechtmatigheid, terwijl het landelijke kwaliteitstoezicht op jeugdhulp wordt uitgevoerd door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Toezicht en handhaving zijn belangrijk om te waarborgen dat inwoners veilige en passende ondersteuning ontvangen en dat publieke middelen doelmatig en rechtmatig worden besteed. Een groeiend aandachtspunt is het voorkomen en bestrijden van zorgfraude door malafide zorgaanbieders, waarbij gemeenten hun toezicht, inkoop en contractafspraken versterken om misbruik van gemeentelijke middelen te voorkomen en de kwaliteit en betrouwbaarheid van ondersteuning voor inwoners te waarborgen.

Ter illustratie van de omvang is onderstaand een overzicht opgenomen van het aantal aanbieders met een overeenkomst binnen de Wmo en de Jeugdwet, uitgesplitst naar de regio's Noord- en Midden-Limburg. De genoemde aantallen vormen een momentopname van het eerste kwartaal van 2026 en kunnen in de tijd veranderen.

Regio	Gecontracteerde Aanbieders WMO	Gecontracteerde aanbieders Jeugd
Noord-Limburg	70	94
Midden Limburg	77	104

Vanaf 2023 hebben we in Midden-Limburg de uitvoering van toezicht geregeld. Er zijn vanaf 2023 op dit moment twee toezichthouders aangewezen die toezichthouden op zowel kwaliteit als rechtmatigheid.

Voor toezicht en handhaving binnen de Wmo en Jeugdwet is in de regio Midden-Limburg tot op heden echter geen afzonderlijk beleidsplan vastgesteld. Ontwikkelingen in de regionale samenwerking en nieuwe inzichten rondom risico's in de zorgsector maken het wenselijk om hiervoor een gezamenlijk beleidskader vast te stellen.

In het vierde kwartaal 2026 neemt de regio Midden-Limburg deel aan module 1 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR). Deze module omvat regionale dienstverlening op het gebied van toezicht en handhaving binnen de Wmo en Jeugdwet. Tot nu toe werd deze dienstverlening uitsluitend voor Noord-Limburg uitgevoerd. Midden Limburg sloot al aan bij module 2 van de MGR. Door de deelname van Midden-Limburg ontstaat een nieuwe regionale uitvoeringsstructuur waarin toezichthouders gezamenlijk opereren. De MGR voert te toezichttaken uit namens de deelnemende gemeenten. De bestuurlijke verantwoordelijkheid en de bevoegdheden tot het nemen van handhavingsbesluiten blijven bij de afzonderlijke colleges van burgemeester en wethouders (of degene door het college gemandateerd).

Daarnaast is de afgelopen jaren meer aandacht ontstaan voor de risico's van zorgfraude en ondermijning binnen het sociaal domein. Zowel de rekenkamers in Noord-Limburg als het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Limburg (RIEC) hebben hierover rapporten uitgebracht met aanbevelingen voor gemeenten om toezicht en handhaving te versterken.

Dit beleidsplan, inclusief het uitvoerend kader, is opgesteld in samenwerking met de deelnemende gemeenten in genoemde regio en de MGR.

Beoogd effect

Met dit raadsbesluit stelt de gemeenteraad de strategische en kader stellende uitgangspunten vast voor toezicht en handhaving binnen de Wmo en de Jeugdwet in Midden-Limburg. Daarmee wordt een duidelijke bestuurlijke basis gelegd voor een eenduidige, professionele en regionaal afgestemde uitvoering, met behoud van ruimte voor lokale invulling door de gemeente Nederweert.

Voorliggende plannen leiden tot de resultaten:

- De kwaliteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van zorg en ondersteuning te waarborgen;
- Misbruik en oneigenlijk gebruik van publieke middelen te voorkomen en tegen te gaan;

- De samenwerking en informatiepositie van gemeenten bij toezicht en handhaving te versterken.

Argumenten

1./ 3. Er is een gezamenlijk kader voor toezicht en handhaving voor de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg.

Toezicht en handhaving binnen de Wmo en Jeugdwet vragen om duidelijke bestuurlijke keuzes en consistente kaders. Met het vaststellen van het beleidsplan en het bijbehorende uitvoerend kader wordt voorzien in één gezamenlijk en samenhangend kader voor de gemeenten in Midden-Limburg, waaronder Nederweert. Dit voorkomt versnippering in beleid en uitvoering en biedt helderheid aan toezichthouders, contractmanagement, toegang en juridische ondersteuning. Door regionaal dezelfde uitgangspunten en werkwijze te hanteren, ontstaat een consistente en voorspelbare aanpak van toezicht en handhaving, wat de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid ten goede komt.

Het uitvoerend kader wordt op dit moment nog op Noord-Limburgs en Midden-Limburgs niveau apart vastgesteld. Deze uitvoerende kaders zijn voor beide regio's eenduidig in inhoud, behalve bijlage 2 van het uitvoerend kader. In bijlage 2 is namelijk het toetsingskader van de toezichthouders opgenomen. Op dit moment is er nog sprake van twee verschillende toetsingskaders, omdat de toezichthouders in de regio Noord- en Midden-Limburg momenteel nog met verschillende kaders werken. Deze verschillen zitten voornamelijk in het feit dat het toetsingskader voor Midden-Limburg zich baseert op het beleid en de overeenkomsten van Midden-Limburg, terwijl het toetsingskader van Noord-Limburg zich baseert op beleid en overeenkomsten van Noord-Limburg. Zodra alle toezichthouders in dienst zijn bij de MGR, zullen zij hun toetsingskaders samenbrengen tot één uniform toetsingskader voor Noord- en Midden-Limburg. Uitgangspunt is dus dat het volgende uitvoerend kader op niveau Noord- en Midden-Limburg wordt vastgesteld.

1.1. Het beleidsplan geeft invulling aan aanbevelingen uit onderzoeken naar zorgfraude

Het beleidsplan en uitvoerend kader geven concrete invulling aan de aanbevelingen uit het eindrapport 'Zorgfraude in beeld? Een rekenkameronderzoek naar de gemeentelijke aanpak van fraude door zorgaanbieders in Noord-Limburg'. In dit onderzoek wordt onder meer geconcludeerd dat een expliciete visie op de aanpak van zorgfraude ontbreekt en dat het fraudebewustzijn binnen gemeentelijke organisaties versterkt kan worden. Ook blijkt hieruit dat gemeenten in de praktijk terughoudend zijn met handhaving, vooral vanwege juridische complexiteit, een hoge bewijslast en de kosten en duur van procedures. De rekenkamer concludeert dat dit de effectiviteit van toezicht onder druk zet. Met dit beleidsplan formuleren gemeenten een gezamenlijke visie met bijbehorende kaders op toezicht en handhaving en worden randvoorwaarden gecreëerd voor een effectievere aanpak van zorgfraude.

1.2. Aansluiting bij regionale en landelijke signalen over ondermijning in de zorg

Het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Limburg (RIEC Limburg) heeft gewezen op de toenemende risico's van ondermijning binnen de zorgsector. Zorgaanbieders kunnen bewust of onbewust onderdeel worden van criminele structuren, waarbij publiek geld wordt misbruikt.

Het beleidsplan en uitvoerend kader sluiten aan bij deze signalen en versterken het instrumentarium van gemeenten om risico's vroegtijdig te signaleren en gezamenlijk aan te pakken. Door regionaal samen te werken en informatie te delen, wordt de weerbaarheid van gemeenten vergroot en wordt voorkomen dat malafide aanbieders zich verplaatsen tussen gemeenten.

Voor Nederweert draagt dit bij aan een stevigere positie in de aanpak van ondermijning, zonder dat hiervoor lokaal zware extra structuren moeten worden opgetuigd.

1.3. Regionale samenwerking leidt tot efficiëntere inzet van capaciteit en expertise

Toezicht en handhaving binnen het sociaal domein vragen om specialistische kennis, onder meer op het gebied van rechtmatigheid, kwaliteit van zorg, bestuursrecht en fraudeonderzoek. Deze expertise is schaars en lokaal vaak beperkt beschikbaar.

Door deze taken regionaal te organiseren via de MGR kunnen gemeenten, waaronder Nederweert, gebruikmaken van gebundelde kennis en capaciteit. Dit maakt het mogelijk om themagericht toezicht uit te voeren, signalen beter te duiden en waar nodig stevig op te treden.

Daarnaast zorgt regionale samenwerking voor een betere informatiepositie: trends, risico's en patronen worden eerder zichtbaar, zowel binnen het sociaal domein als in samenhang met andere beleidsterreinen.

1.4. Het uitvoerend kader biedt ruimte voor een lerende en flexibele uitvoering

Het beleidsplan vormt het strategische kader voor toezicht en handhaving binnen de Wmo en de Jeugdwet. De verdere uitwerking van dit beleid gebeurt in een uitvoerend kader dat door het college wordt vastgesteld. Vanuit het principe van een lerende organisatie is ervoor gekozen om deze uitwerking bij het college te beleggen. Dit maakt het mogelijk om snel in te spelen op nieuwe inzichten, signalen uit de praktijk en ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Tegelijkertijd blijven de hoofdlijnen van het beleid en de uitgangspunten voor toezicht en handhaving transparant en zorgvuldig vastgesteld, terwijl de uitvoering flexibel kan worden aangepast.

Het jaar 2026 geldt als overgangs- en implementatiejaar voor de nieuwe regionale uitvoeringsstructuur, waarin de toezichthouders gezamenlijk opereren. In 2027 kan vervolgens werkenderwijs worden onderzocht op welke punten het uitvoerend kader moet worden bijgesteld of verder verbeterd. Een voorbeeld hiervan is de rolverdeling tussen de toezichthouders en contractmanagement binnen de MGR. Deze is nog niet overal eenduidig georganiseerd. Dit heeft gevolgen voor onder meer de afstemming bij meldingen, de opvolging van toezichtbevindingen en de inzet van handhavingsmaatregelen. In het uitvoerend kader zijn doelen opgenomen om deze samenwerking te verduidelijken en de procesafspraken verder uit te werken. Dit vraagt nog om nadere concretisering en afstemming met de betrokken ketenpartners.

Door dit soort punten stap voor stap te verbeteren in de praktijk, wordt de uitvoeringsstructuur steeds robuuster. Op basis van deze overwegingen is ervoor gekozen om het uitvoerend kader in 2028 te evalueren en waar nodig aan te passen.

1.5. Er blijft ruimte voor lokale invulling binnen regionale kaders

Hoewel het beleidsplan de gezamenlijke visie en uitgangspunten voor toezicht en handhaving vastlegt, blijft er ruimte nodig voor lokale invulling van dit beleid. Gemeenten verschillen in omvang, organisatie en uitvoeringspraktijk. Het is daarom belangrijk dat gemeenten binnen de door de raad vastgestelde kaders zelf kunnen bepalen hoe deze uitgangspunten het beste worden toegepast in hun lokale context. Deze beleidsruimte draagt bij aan maatwerk, sluit aan bij lokale verantwoordelijkheden en zorgt ervoor dat gemeenten adequaat kunnen reageren op specifieke ontwikkelingen of casuïstiek. Het uitvoerend kader biedt hiervoor de noodzakelijke flexibiliteit, terwijl de strategische koers en bestuurlijke kaders stevig blijven geborgd door de raad.

2. De antwoord brief van Richting de Adviesraad, beoogd de adviesraad mee te nemen in het verdere proces rondom het uitvoerend kader.

Door kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nederweert en de antwoordbrief vast te stellen, borgt het college een zorgvuldige en transparante besluitvorming, waarbij de inbreng van de Adviesraad aantoonbaar is meegewogen. Dit versterkt de kwaliteit van het beleidsproces binnen het sociaal domein en benadrukt de waarde van structurele participatie door de Adviesraad. De reactie richting de Adviesraad maakt inzichtelijk hoe hun inbreng is meegewogen en vormt een belangrijke stap in de verdere uitwerking van het uitvoerend kader voor toezicht en handhaving. Hiermee wordt geborgd dat het uitvoeringskader niet alleen bestuurlijk gedragen is, maar ook aansluit bij signalen en aandachtspunten vanuit de maatschappelijke advisering.

Kanttekeningen

1. Er zijn verschillen in lokaal beleid en uitvoering van de Wmo en jeugdhulp.

Hoewel de regionale samenwerking een belangrijke stap vooruit is, blijft de variatie in lokale uitvoering een punt van zorg dat blijvende aandacht en actieve afstemming vereist om de kwaliteit, rechtmatigheid en eenduidigheid van toezicht en handhaving te borgen. Er zijn nog verschillen tussen gemeenten in lokale verordeningen, beleidsregels en werkprocessen. Deze variatie heeft invloed op de uitvoerbaarheid van toezicht en handhaving en vraagt om continue afstemming tussen gemeenten, toezichthouders, contractmanagement en juridische ondersteuning om regionale uniformiteit en uitvoerbaarheid te borgen.

1.1. De ambitie vraagt voldoende capaciteit en inzet

Uitbreiding en versterking is nodig om te kunnen voldoen aan de ambitie van proactief toezicht, themagerichte onderzoeken, calamiteitentoezicht en publicatie van rapporten. Dit vraagt om uitbreiding van de huidige capaciteit van de toezichthouders kwaliteit én rechtmatigheid. De huidige capaciteit is twee toezichthouders in Midden-Limburg en twee toezichthouders in Noord-Limburg. Met de overgang van verschillende bedrijfsvoeringsfuncties naar de MGR gaan de toezichthouders van Midden-Limburg over naar de MGR, zodat er in totaal 4 FTE toezichthouders bij de MGR zijn voor Noord- en Midden-Limburg, zoals nu in de (concept)begrotingen 2026 en 2027 van de MGR is opgenomen. Het risico is dat dit onvoldoende is om te kunnen voldoen aan de ambities in het beleidsplan (en uitvoerend kader). Mocht aanvullende capaciteit in de toekomst noodzakelijk blijken, dan wordt dit door de MGR via het zienswijzetraject op de begroting (swijziging) aan de gemeenten voorgelegd.

De ambities in het beleidsplan (en uitvoerend kader) vragen beperkt om capaciteit binnen gemeenten voor de aandacht functionarissen, waarbij in Midden-Limburg ook de taak van de aandacht functionaris nog geregeld moet worden. Deze beperkte benodigde capaciteit kan binnen de huidige formatie worden opgevangen.

Ook vraagt dit om structurele inzet en middelen voor contractmanagement, toegang en juridische ondersteuning. Daarnaast heeft de Bibob-coördinator een rol in het proces van toezien, toezicht en handhaving, dus ook hier vraagt het voldoende capaciteit.

Voor Nederweert gaat het om een beperkte, maar structurele personele inzet (naar verwachting gemiddeld ongeveer één uur per week voor de aandacht functionaris). Hoewel deze inzet beperkt is, vraagt dit wel om duidelijke borging binnen de organisatie om de samenwerking met toezichthouders goed vorm te geven.

1.2. Besluitvorming verloopt mogelijk niet gelijktijdig in alle gemeenten

Door de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 is onzeker of alle raden en colleges in de regio Midden-Limburg gelijktijdig besluiten kunnen nemen over het beleidsplan en uitvoerend kader. Dit kan leiden tot verschillen in tempo van vaststelling en implementatie.

Dit vraagt om flexibiliteit in planning en goede regionale afstemming, zodat de implementatie zorgvuldig verloopt en de regionale samenwerking niet onder druk komt te staan door verschillen in lokale tijdslijnen.

2. Het vaststellen van de antwoordbrief betekent dat het college zich committeert aan de daarin beschreven vervolgstappen.

Daarbij is het van belang dat het vervolgproces rondom de verdere uitwerking van het uitvoerend kader voldoende ruimte laat voor aanvullende reflectie en betrokkenheid van de Adviesraad. Dit voorkomt dat de adviserende rol te vroeg wordt afgesloten en ondersteunt een duurzaam, constructief samenspel tijdens de verdere concretisering van het kader.

Uitvoering

- Na vaststelling door de gemeenteraad treedt het beleidsplan in werking.
- Het college stelt het uitvoerend kader vast en zorgt voor implementatie binnen de regionale uitvoeringsstructuur van de MGR.
- 2026 geldt als overgangs- en implementatiejaar; evaluatie volgt in 2028.

Voor een zorgvuldige uitvoering van de taken van de aandacht functionaris is extra capaciteit nodig. Het gaat naar verwachting om gemiddeld één uur per week, bij voorkeur ingevuld door een medewerker die vanuit de primaire functie toegang heeft tot Wmo- en/of Jeugdwet-dossiers. De benodigde inzet is daarmee beperkt en leidt naar verwachting tot geringe extra kosten.

Communicatie en participatie

Intern wordt het beleidsplan toegelicht aan medewerkers binnen het sociaal domein, met specifieke aandacht voor signalering, samenwerking en rolverdeling.

Financiële gevolgen

De MGR Noord- en Midden-Limburg verwerkt de kosten voor de uitvoering van het beleidsplan en uitvoerend kader in haar begroting.

Wanneer er ná vaststelling van de begroting nog extra kosten ontstaan, dan kunnen die als begrotingswijziging worden verwerkt. Zowel de begroting als de begrotingswijziging legt de MGR via een zienswijze voor aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.

Bijlagen

1. Beleidsplan, uitvoerend kader Toezien, toezicht & handhaving Wmo en Jeugdwet Noord- en Midden-Limburg
2. Uitvoerend kader Beleidsplan, uitvoerend kader Toezien, toezicht & handhaving Wmo en Jeugdwet Noord- en Midden-Limburg
3. Oplegger adviesvraag
4. Antwoordbrief Adviesraad Sociaal Domein Nederweert
5. Antwoordbrief op basis van vragen adviesraad

Concept raadsbesluit

De raad van de gemeente Nederweert

Overwegende dat De MGR een sluitend plan heeft aangeboden.

Gezien het voorstel nr. 2026-49 Van het college van burgemeester en wethouders d.d. 30 juni 2026

Besluit

1. Het beleidsplan 'Toezien, toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet Midden-Limburg 2026-2033' vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nederweert en de bijbehorende antwoordbrief vast te stellen;

Aldus besloten in de openbare vergadering van 8 september 2026,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

L. (Loes) Janssen

B.M.T.J. (Birgit) Op de Laak